

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

S. Sayısı : 396

İslam Kalkınma Bankasına Vergi Muafiyeti Tanınması Hakkında
Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/600)

T.C.

Başbakanlık

19 . 9 . 1984

Kanunlar ve Kararlar Tetkik

Dairesi Başkanlığı

Sayı : K. K. T. D. 18/101-1793/05764

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcılığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 27.8.1984 tarihinde kararlaştırılan «İslam Kalkınma Bankasına Vergi Muafiyeti Tanınması Hakkında Kanun Tasarısı» ve gerekçesi ilişik olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut Özal

Başbakan

GENEL GEREKÇE

İslam ülkeleri arasında ekonomik işbirliğini güçlendirmek, geliştirmek ve bu ülkelerin dengeli kalkınmasını sağlamak amacıyla İslam Konferansına üye ülkelerin kurduğu İslam Kalkınma Bankasının Kuruluş Anlaşmasına paralel olarak, bu banka için vergi muafiyeti getirilmektedir. Böylece bankanın kaynaklarının Türkiye'deki yatırımlara kanalize edilmesi ve İslam ülkeleri arasında ekonomik işbirliğinin gerçekleştirilmesi teşvik edilmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Bu madde ile İslam Kalkınma Bankasının varlıkları, gelirleri, işlemleri ve bu işlemleri nedeniyle düzenlenen kâğıtlar, nakden veya hesaben aldığı paralar, her türlü menkul ve gayrimenkul mal iktisapları devir ve temlikleri dolayısıyla mükellefi olduğu her türlü vergi, resim ve harçtan muaf tutulmaktadır.

Ancak, muafiyet münhasıran banka adına terettüp eden vergileri kapsamaktadır. Bankanın mükellefi bulunmadığı veya sorumlusu sıfatıyla ödemek zorunda olduğu vergiler hakkında bu maddedeki istisna ve muafiyet hükümleri uygulanmayacaktır.

Bankanın iştirak ettiği şirketlerce sermayeye iştirak nispetinde ödenecek kâr payları Kurumlar Vergisinden müstesna tutulacaktır. Söz konusu kâr payları Gelir ve Kurumlar Vergisi kanunlarına göre vergilendirilmeyeceği gibi, anılan kanunlara göre herhangi bir tevkifata da tabi tutulmayacaktır.

Banka personelinin Türkiye'de elde ettiği maaş ve ücretler ilgili vergi kanunlarına göre vergilendirilecektir.

Madde 2, 3. — Yürürlük ve yürütmeye hükümleridir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

Esas No. : 1/600

Karar No. : 14

16.1.1986

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Devlet Bakanı ve Başkan Yardımcılığınca hazırlanarak Bakanlar Kurulunca Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça Komisyonumuza havale edilen «İslam Kalkınma Bankasına Vergi Muafiyeti Tanınması Hakkında Kanun Tasarısı», Komisyonumuzun 15 Ocak 1986 tarihinde yaptığı 36 ncı birleşiminde ilgili Hükümet temsilcilerinin de iştirakiyle incelendi ve görüşüldü.

Bilindiği gibi, İslam Konferansına üye ülkeler arasında ekonomik işbirliğini güçlendirmek ve geliştirmek, bu ülkelerin dengeli kalkınmalarını sağlamak ve İslam Ülkeleri arasındaki ekonomik işbirliğini teşvik etmek amacıyla kurulan «İslam Kalkınma Bankası»na Türkiye'nin üyeliği, Bakanlar Kurulunca 8.8.1974 tarihinde kararlaştırılmış, bilahare de 28.3.1975 tarihinde 10 milyon İslam Dinarı karşılığında alınan bankanın hisse senetlerinden alınması yine Bakanlar Kurulunca öngörülmüştür.

Ülkemizin İslam Kalkınma Bankasına iştirakinden sonra, bu banka ile ilişkilerimiz daha da artmış ve bugün 160 milyon İslam Dinarı tutan bir pay ile Türkiye İslam Kalkınma Bankasının 5 inci büyük üyesi haline gelmiştir. Türkiye'nin İslam Kalkınma Bankası ile olan ilişkileri; bir zamanlar içine düştüğü döviz darboğazından çıkmasına ve ülke iktisadi hayatının düzelmesine büyük ölçüde yardımcı olmuştur.

İslam Kalkınma Bankası, bir banka niteliğinde olmasına karşılık, uluslararası kredi kurumudur. Ancak batılı diğer kredi kuruluşları gibi faiz karşılığında kredi vermeyi benimsememekte bunun yerine, hisse senedi almak suretiyle kâr ortaklığı şeklinde kredi vermeyi tercih etmektedir. Bu nedenle, ülkemizde de proje aşamasında olan bazı kuruluşlara kâr ortaklığı şeklinde kredi vermiştir. Bu kuruluşlar ise ancak 1984 yılında kârâ geçmişler ve böylece İslam Kalkınma Bankasının hisselerinden sağladığı kârlar da kurumlar vergisine tabi olmuştur. Oysa, Kurumlar Vergisi Kanununda yapılan değişikliklerle Türkiye'ye kredi veren yabancı Uluslararası kuruluşların bu yatırımlarından sağladıkları kârlara ilişkin vergilendirme esasları yeniden düzenlenmiş ve verginin artırılıp eksiltilmesi yetkisi Bakanlar Kuruluna verilmişti. Bakanlar Kurulunun 16.3.1984 tarihinde 18343 sayılı resmi gazetede yayınlanan bir kararı ile bu vergi sıfır oranına indirilmiştir.

İslam Kalkınma Bankası Uluslararası Kredi veren bir kuruluş olmasına rağmen, kredi veriş şekli nedeniyle bu muafiyet kapsamı dışında kalmış ve bu yüzden de 1984 yılından bu yana Türkiye'ye kredi vermeyi durdurmuştur.

Tasarının İslam Kalkınma Bankası ile diğer Uluslararası Kredi Kuruluşları arasındaki farklı vergi uygulamasını kaldırmak ve böylece İslam Kalkınma Bankasının kredilerinin Türkiye'ye kanalize edilmesine imkân tanımak amacıyla hazırlanmış anlaşılmaktadır.

Komisyonumuzda İslam Kalkınma Bankasının ülkemizin iktisadi hayatındaki olumlu etkisinin tartışılmaz olduğunu ve bu bankanın kredilerinin ülkemize kanalize edilmesi isabetli görülmesi birlikte; İslam Kalkınma Bankasının Türkiye'de bir şube açması halinde, tasarı ile getirilmek istenen muafiyetin, bankanın mevduat toplaması neticesinde üçüncü şahıslar için de geçerli olabileceği, hatta İslam Kalkınma Bankasının kuruluş sözleşmesi gereği banka çalışanlarının dahi bu muafiyetten istifade etmelerinin sözkonusu olabileceği, bunun ise aynı durumda ülkemizde faaliyet gösteren kuruluşlar açısından haksızlıklara yolaçabileceği gibi hususlar üzerinde durulmuş, ilgililerin; İslam Kalkınma Bankasının, banka niteliğinde olmasına rağmen aslında kredi veren bir kuruluş olduğunu ve bu amaçla kurulan bir bankanın statüsü dışına çıkmasının sözkonusu olamayacağını bu sebeple Türkiye'de bir şube açarak mevduat toplamasının mümkün olama-

yacağını, ancak bir temsilcilik açabileceğini, bunun ise yakın gelecekte bile düşülmeyeceğini belirtmeleri sonucunda tasarı ve gerekçesi benimsenerek maddelerinin görüşülmesine geçilmesi kararlaştırılmıştır.

Tasarının 1 üncü maddesi ile yürürlük ve yürütmeye ilişkin 2 ve 3 üncü maddeleri aynen kabul edilmiştir. Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Cengiz Tuncer
Kayseri

Sözcü
Alaattin Fırat
Muş

Kâtip Üye
Kadir Demir
Konya

A. Akün Albayrak
Adana

Abdurrahman Demirtaş
Hatay

Mehmet Deliceoğlu
Adıyaman

Hazım Kutay
Ankara

M. Fenni İslimyeli
~~Balıkesir~~
Muhalefet şerhim eklidir

Hakkı Artukaslan
Bingöl

A. Şamil Kazokoğlu
Bolu

İlhan Aydın
Bursa

M. Memduh Gökçen
Bursa

C. Tayyar Sadıklar
Çanaakkale
İmzada bulunamadı

Ünal Akkaya
Çorum

Ahmet Sarp
Diyarbakır
Muhallifim

Metin Yaman
Erzincan

İlhan Aras
Erzurum

Togay Gemalmaz
Erzurum

Yaşar Albayrak
İstanbul

M. Oltan Sungurlu
Gümüşhane

Tülay Öney
İstanbul
Karşıyım

Özdemir Pehlivanoglu
İzmir

İbrahim Özbıyık
Kayseri

Erol Ağaçlı
Kırklareli
Karşıyım, muhalefet şerhim eklidir

Mehmet Budak
Kırşehir

İsmet Ergül
Kırşehir

Ayhan Fırat
Malatya
Karşıyım

Fehmi Memişoğlu
Rize
Muhallifim

MUHALEFET ŞERHİ

1. Komisyonunda Maliye ve Gümrük Bakanlığı yetkililerinin verdiği izahatla tasarinın maksadı arasında büyük farklılıklar vardır. Tasarı Kurumlar Vergisi Kanununun 24 üncü maddesi şumulünü çok aşmaktadır.
2. Bu tasarı ile, Anayasanın 10 uncu maddesine aykırı olarak bir bankaya geniş bir imtiyaz tanınmaktadır.
3. İslam Kalkınma Bankası Kuruluşuna İştirak Anlaşmasının T.B.M.M.'sine onaylanması zorunludur. (Anayasa madde 90)
Bu itibarla kanun öntünde eşitlik ilkesine aykırı olarak haksız rekabeti davet eden bu tasarıya karşıyım.

Fenni İslimyeli
Balıkesir Milletvekili

KARŞI OY YAZISI

- 1/600 sıra sayılı «İslam Kalkınma Bankasına Vergi Muafiyeti Tanınması Hakkında Kanun Tasarısı»;
- a) Anayasanın 10 uncu maddesine aykırı olduğu,
 - b) Diğer uluslararası benzer kuruluşlar ve özellikle millî yatırım bankalarına göre çok önemli ayrıcalıklar getirdiği,
 - c) 1974 tarihli antlaşma metni T. B. M. Meclisinin onayından geçmediği; gerekçeleri ile karşıyız. 15.1.1986

Tülay Öney
İstanbul Milletvekili

Erol Ağaçlı
Kırklareli Milletvekili

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

**İslam Kalkınma Bankasına Vergi Muafiyeti Tanınması
Hakkında Kanun Tasarısı**

MADDE 1. — İslam Kalkınma Bankası;

a) Varlıkları, gelirleri, kârları ve her türlü işlemleri,

b) Yaptığı işlemler sebebiyle her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldığı paralar ve bu işlemlerle ilgili olarak düzenlenen kâğıtlar,

c) Her türlü menkul ve gayrimenkul mal iktisapları ile bunların devir ve temlikleri,

dolayısıyla mükellef olduğu her türlü vergi, resim ve harçtan muafır.

Bankaya, sermayeye iştiraki nispetinde ödenecek kâr payları Kurumlar Vergisinden müstesnadır. Bu kâr payları Gelir ve Kurumlar Vergisi kanunlarına göre vergilendirilmez ve tevkifata tabi tutulmaz.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Maliye ve Gümrük Bakanı yürütür.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU METNİ

**İslam Kalkınma Bankasına Vergi Muafiyeti Tanınması
Hakkında Kanun Tasarısı**

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

27. 8. 1984

Başbakan <i>T. Özal</i>	Devlet Bak. Başbakanı Yrd. <i>İ. K. Erdem</i>	Devlet Bakanı <i>K. Oksay</i>
Devlet Bakanı <i>A. M. Yılmaz</i>	Devlet Bakanı <i>S. N. Türel</i>	Devlet Bakanı <i>A. Tenekeci</i>
Devlet Bakanı <i>İ. Özdağlar</i>	Devlet Bakanı V. <i>İ. Özdağlar</i>	Aidatet Bakanı <i>M. N. Eldem</i>
Millî Savunma Bakanı <i>Z. Yavuztürk</i>	İçişleri Bakanı <i>A. Tanrıyar</i>	Dışişleri Bakanı <i>V. Halefoğlu</i>
Maliye ve Gümrük Bakanı <i>V. Arıkan</i>	Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı <i>M. V. Dinçerler</i>	Bayındırlık ve İskânı Bakanı <i>İ. S. Giray</i>
Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı <i>M. Aydın</i>	Ulaştırma Bakanı <i>V. Atasoy</i>	Tarım Orman ve Köyşleri Bakanı <i>H. H. Doğan</i>
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı <i>M. Kalemli</i>	Sanayi ve Ticaret Bakanı <i>H. C. Aral</i>	Enerji ve Tabii Kay. Bakanı <i>C. Büyükbay</i>
	Kültür ve Turizm Bakanı <i>M. M. Taşcıoğlu</i>	